A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2022. május 12.*

„Előzetes döntéshozatal – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztása és elkobzása – 2014/42/EU irányelv – 4. cikk – Elkobzás – 7. cikk – Befagyasztás – 8. cikk – Eljárási biztosítékok – A büntetőeljárásban harmadik fél vagyonának befagyasztása és elkobzása – Nemzeti szabályozás, amely nem rendelkezik jogorvoslati lehetőségről harmadik felek számára a bírósági eljárás alatt, és nem teszi lehetővé a vagyon esetleges visszaszolgáltatását a büntetőeljárás lezárása előtt”

A C-505/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) a Bírósághoz 2020. október 8-án érkezett, ugyanazon a napon hozott határozatával terjesztett elő az

RR,

JG

által indított,

a **Spetsializirana prokuratura**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: N. Jääskinen tanácselnök, M. Safjan (előadó) és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Európai Bizottság képviseletében M. Wasmeier és I. Zaloguin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: bolgár.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 39. o., helyesbítés: HL 2014. L 138., 114. o.) 2. cikkének 3. pontjával együttesen értelmezett 4. cikke (1) bekezdésének, ezen irányelv 8. cikkének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet egy büntetőeljárás keretében terjesztették elő, amelynek során RR és JG mint ezen eljárásban harmadik felek az említett eljárás nyomozási szakaszában lefoglalt vagyonuk visszaszolgáltatását kérték a kérdést előterjesztő bíróságtól.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2014/42 irányelv (15), (31), (33), (34) és (38) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„(15) A bűncselekmény elkövetése miatti bűnösséget megállapító jogerős ítélettől függően lehetővé kell tenni az elkövetési eszközök és a bűncselekményből származó jövedelem, illetve az ilyen elkövetési eszközök vagy jövedelem értékének megfelelő értékű vagyon elkobzását. A bűnösséget megállapító jogerős ítélet meghozatalára a terhelt távollétében lefolytatott eljárás keretében is sor kerülhet. Még akkor is, ha a bűnösséget megállapító jogerős ítéleten alapuló elkobzás nem lehetséges, meghatározott körülmények között – legalább a gyanúsított vagy vádlott betegsége vagy szökése esetében – lehetővé kell tenni az elkövetési eszközök és a bűncselekményből származó jövedelem elkobzását. Azonban az ilyen betegség vagy szökés esetén a tagállamokban a távollévő terhelttel szembeni eljárás lehetősége elegendő lenne az e kötelezettségnek való megfeleléshez. A gyanúsított vagy vádlott szökése esetén a tagállamoknak minden észszerű lépést meg kell tenniük, és előírhatják, hogy az érintett személyt idézzék az elkobzási eljárásra vagy arról értesítsék.

[…]

(31) Mivel a befagyasztást elrendelő határozatok korlátozzák a tulajdonhoz való jogot, az ilyen ideiglenes intézkedések csak annyi ideig tarthatók fenn, ami a vagyon esetleges későbbi elkobzás céljára történő rendelkezésre állásának biztosításához szükséges. Mindez bírósági felülvizsgálatot tehet szükségessé annak biztosítása érdekében, hogy a vagyon eltűnése megelőzésének célja továbbra is indokolt.

[…]

(33) Ezen irányelv lényegesen érinti a személyek jogait, nem csupán a gyanúsítottakét vagy vádlottakét, hanem a büntetőeljárás alá nem vont harmadik felekét is. Ezért különleges biztosítékokat és jogorvoslatokat kell előírni annak érdekében, hogy ezen irányelv végrehajtása során garantálni lehessen e személyek alapvető jogainak védelmét. Ez magában foglalja azon harmadik felek meghallgatáshoz való jogát is, akik azt állítják, hogy az érintett vagyon tulajdonosai, vagy hogy egyéb vagyoni jogokkal („dologi jogok”, „*ius in re*”), így például haszonélvezeti joggal rendelkeznek. A befagyasztást elrendelő határozatot végrehajtását követően a lehető leghamarabb közölni kell az érintett személlyel. Mindazonáltal az illetékes hatóságok a nyomozás érdekében elhalaszthatják az ilyen határozatoknak az érintett személlyel való közlését.

(34) A befagyasztást elrendelő határozat közlésének többek között az a célja, hogy lehetőséget biztosítson a határozat megtámadására. Ezért e közlésnek legalább röviden tartalmaznia kell az érintett határozat indokát vagy indokait, azzal a kitétellel, hogy az ilyen indokolás nagyon tömör lehet.

[…]

(38) Ez az irányelv tiszteletben tartja az alapvető jogokat, és figyelembe veszi a [Chartában] és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló [1950. november 4-én Rómában aláírt] európai egyezményben elismert elveket, az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának megfelelő értelmezés szerint. Ezen irányelvet az említett jogokkal és alapelvekkel összhangban kell végrehajtani. Ezen irányelv nem érintheti a jogi segítségnyújtásra vonatkozó nemzeti jogot, és nem hoz létre semmilyen kötelezettséget a tagállamok jogi segítségnyújtási rendszereire vonatkozóan, amelyeket a Chartával és az EJEE-vel összhangban kell alkalmazni.”

4 Ezen irányelv „Tárgy” című 1. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ez az irányelv minimumszabályokat állapít meg a vagyon esetleges későbbi elkobzás céljából történő befagyasztása, valamint a büntetőügyekben elrendelt vagyonelkobzás tekintetében.”

5 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

3. »elkövetési eszközök«: bármilyen vagyontárgy, amelyet bűncselekmény vagy bűncselekmények elkövetéséhez bármely módon, részben vagy egészben használtak vagy használni szándékoztak;

4. »elkobzás«: valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés;

5. »befagyasztás«: a vagyon átruházásának, megsemmisítésének, átalakításának, az azzal való rendelkezésnek vagy a vagyon mozgásának ideiglenes megtiltása, illetve a vagyon feletti felügyelet vagy ellenőrzés ideiglenes átvétele;

[…]”

6 Ugyanezen irányelv „Hatály” című 3. cikkének szövege a következő:

„Ez az irányelv a következők hatálya alá tartozó bűncselekményekre alkalmazandó:

[…]

g) a Tanács 2004. október 25-i 2004/757/IB kerethatározata a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról [(HL 2004. L 335., 8. o.)];

h) a Tanács 2008. október 24-i 2008/841/IB kerethatározata a szervezett bűnözés elleni küzdelemről [(HL 2008. L 300., 42. o.)];

[…]”

7 A 2014/42 irányelv „Elkobzás” című 4. cikke (1) bekezdésében így rendelkezik:

„A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy – a bűncselekmény elkövetése miatti bűnösséget megállapító jogerős ítélettől függően, amelynek meghozatalára a terhelt távollétében lefolytatott eljárás keretében is sor kerülhet –, lehetővé tegyék az elkövetési eszközök és a bűncselekményből származó jövedelem, vagy az ilyen elkövetési eszközök vagy jövedelem értékének megfelelő vagyon egészben vagy részben történő elkobzását.”

8 Ezen irányelv 5. cikkének (1) bekezdése értelmében „[a] tagállamok elfogadják az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy lehetővé tegyék az olyan bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személy tulajdonában lévő vagyon egészben vagy részben történő elkobzását, amely közvetve vagy közvetlenül valószínűleg gazdasági hasznot eredményez, amennyiben az ügy körülményei, köztük a konkrét tények és a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján – így például annak alapján, hogy a vagyon értéke nem áll arányban az elítélt személy jogszerű jövedelmével – a bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó vagyon bűncselekményből származik.”

9 Az említett irányelvnek a „Harmadik féltől történő elkobzás” címet viselő 6. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy lehetővé tegyék az olyan, bűncselekményből származó jövedelem vagy az annak megfelelő értékű más vagyon elkobzását, amelyet – közvetlenül vagy közvetve – a gyanúsított vagy vádlott harmadik felekre ruházott át, vagy amelyet harmadik felek a gyanúsítottól vagy vádlottól szereztek, legalább azokban az esetekben, amikor az említett harmadik feleknek konkrét tények és körülmények alapján tudomásuk volt vagy tudomásuk kellett, hogy legyen arról, hogy az átruházás vagy a szerzés célja az elkobzás elkerülése volt, ideértve azt is, hogy az átruházásra vagy szerzésre ingyenesen vagy a piaci értéknél jelentősen alacsonyabb összeg ellenében került sor.

(2) Az (1) bekezdés nem sértheti jóhiszemű harmadik felek jogait.”

10 Ugyanezen irányelv „Befagyasztás” című 7. cikke az alábbiakat írja elő:

„(1) A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az esetleges későbbi elkobzás céljából vagyon befagyasztása legyen elrendelhető. Az ilyen, az illetékes hatóságok által

elrendelendő intézkedések közé tartoznak azok a halaszthatatlan cselekmények, amelyeket a vagyon megőrzéséhez szükség esetén el kell rendelni.

(2) A 6. cikkben említettek szerint harmadik fél birtokában lévő vagyon befagyasztási intézkedések tárgyát képezheti esetleges későbbi elkobzás céljából.”

11 A 2014/42 irányelv „Jogi biztosítékok” című 8. cikkének szövege a következő:

„(1) A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az ezen irányelv alapján előírt intézkedések által érintett személyek – jogaik védelme érdekében – rendelkezzenek a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal.

(2) A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a befagyasztást elrendelő határozatot – annak végrehajtása után – a lehető leghamarabb közöljék az érintett személlyel. E közlésnek legalább röviden tartalmaznia kell az érintett határozat indokát vagy indokait. Amennyiben az a nyomozás veszélyeztetésének elkerülése érdekében szükséges, az illetékes hatóságok elhalaszthatják a befagyasztást elrendelő határozatnak az érintett személlyel való közlését.

(3) A befagyasztást elrendelő határozat kizárólag addig marad hatályban, ameddig az a vagyon esetleges elkobzás céljából történő megőrzéséhez szükséges.

(4) A tagállamok rendelkeznek arról, hogy a vagyona révén érintett személynek tényleges lehetősége legyen arra, hogy bíróság előtt megtámadja a befagyasztást elrendelő határozatot, a nemzeti jog szerinti eljárásokkal összhangban. Az ilyen eljárásokban előírható, hogy amennyiben az igazságügyi hatóságtól eltérő illetékes hatóság hozta meg az első, befagyasztást elrendelő határozatot, az ilyen határozatot először jóváhagyásra vagy felülvizsgálatra kell benyújtani egy igazságügyi hatósághoz, mielőtt az bíróság előtt megtámadható lenne.

(5) Haladéktalanul vissza kell szolgáltatni azt a befagyasztott vagyont, amelyet nem koboznak el. Az ilyen vagyon visszaszolgáltatására vonatkozó feltételekre vagy eljárási szabályokra a nemzeti jog irányadó.

(6) A tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy bármely, elkobzást elrendelő határozatot megindokoljanak, és a határozatot közöljék az érintett személlyel. A tagállamok rendelkeznek arról, hogy annak a személynek, akivel szemben elkobzást rendeltek el, tényleges lehetősége legyen a határozat bíróság előtti megtámadására.

[…]

(9) Harmadik felek is jogosultak tulajdonjog vagy más vagyoni jogok érvényesítésére, ideértve a 6. cikkben foglalt eseteket is.

[…]”

A bolgár jog

A büntető törvénykönyv

12 A Nakazatelen kodeks (bolgár büntető törvénykönyv) 53. cikke szerint:

„(1) A büntetőjogi felelősségtől függetlenül el kell kobozni az állam javára:

a) az elkövető tulajdonában álló vagyont, amelyeket a szándékos bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak, vagy arra szántak; ha e vagyon nem áll rendelkezésre, vagy azt értékesítették, akkor az ellenértéke elkobzását kell elrendelni;

b) az elkövető tulajdonában álló vagyont, amelyre a szándékos bűncselekményt elkövették, amennyiben az elkobzást e törvénykönyv különös része kifejezetten előírja.

(2) Az állam javára el kell kobozni továbbá:

a) azt a vagyont, amely az elkövetés tárgya vagy eszköze, amennyiben birtoklása tiltott és

b) a bűncselekményből származó közvetlen vagy közvetett jövedelmet, ha azt nem kell visszaadni, vagy annak tekintetében nem kell az eredeti állapotot helyreállítani; ha a jövedelem nem áll rendelkezésre, vagy azt elidegenítették, akkor az ellenértéke elkobzását rendelik el.

(3) A (2) bekezdés b) pontja értelmében:

1. »közvetlen jövedelemnek« minősül minden olyan gazdasági előny, amely a cselekmény közvetlen következményeként keletkezett;

2. »közvetett jövedelemnek« minősül minden olyan gazdasági előny, amely a közvetlen jövedelemmel való rendelkezés eredményeként keletkezett, valamint minden olyan vagyon, amelyet a közvetlen jövedelem ezt követő teljes vagy részleges átalakításával szereztek, ideértve a jogszerű forrásból szerzett vagyonnal kevert jövedelmet; a vagyon az érintett közvetlen jövedelem mértékéig esik elkobzás alá, hozzászámítva azokat a vagyonnövekményeket, amelyek közvetlenül a közvetlen jövedelemmel való rendelkezéshez vagy e jövedelem átalakításához és a közvetlen jövedelemnek a vagyonba történő bevonásához kapcsolódnak.”

A büntetőeljárási törvénykönyv

13 A Nakazatelno-protsesualen kodeksnek (büntetőeljárási törvénykönyv) „A tárgyi bizonyítékok megőrzése” című 111. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tárgyi bizonyítékokat a büntetőeljárás befejezéséig meg kell őrizni.

(2) A tárgyi bizonyítékok céljából lefoglalt tárgyak a büntetőeljárás befejezése előtt az ügyész engedélyével csak akkor szolgáltathatók vissza azon jogosultaknak, akiktől azokat elkobozták, ha ez nem akadályozza az objektív igazság feltárását, és ha azok nem képezik közigazgatási szabálysértés tárgyát.

(3) Az ügyész a visszaszolgáltatás iránti kérelmekről három napon belül határoz. Az ügyész (2) bekezdés szerinti elutasító határozata ellen a jogosult az illetékes elsőfokú bírósághoz fellebbezhet. E bíróság a fellebbezésről a beérkezésétől számított három napon belül zárt ülésen dönt, és határozata jogerős.

(4) A tárgyi bizonyítékként lefoglalt, a jogosultaktól elvett és vissza nem szolgáltatható romlandó tárgyakat az ügyész engedélyével az érintett intézményeknek és jogi személyeknek át kell adni a kijelölésüknek megfelelő felhasználás céljából, vagy értékesíteni kell, amely esetben az értékesítésből származó bevételt a nemzeti költségvetés javára kereskedelmi banknál kell letétbe helyezni.

(5) A kábítószerek, kábítószer-prekurzorok és pszichotróp növények, valamint a jövedéki adóköteles termékek a büntetőeljárás befejezése előtt a törvényben meghatározott feltételekkel és eljárásokkal összhangban megsemmisíthetők. Ebben az esetben kizárólag a lefoglalt reprezentatív mintákat kell megőrizni az eljárás végéig.

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

14 2019. január 15-én a WE által vezetett gépjármű ellenőrzése során, amelyben RR, az élettársa és e jármű tulajdonosa is tartózkodott, kábítószer jelenlétét állapították meg. WE-vel és RR-rel szemben vizsgálat indult, de mivel a vizsgálat végén azt állapították meg, hogy RR-t nem tájékoztatták a kábítószerek jelenlétéről, az ügyész megszüntette a vele szemben folytatott büntetőeljárást. Mindazonáltal a gépjármű – mint tárgyi bizonyíték – lefoglalását, amelynek vizsgálata során bizonyítást nyert, hogy azt folyamatosan WE rendelkezésére bocsátották, a büntetőeljárásról szóló törvény 111. cikkének megfelelően a WE elleni eljárás keretében fenntartották.

15 2019. augusztus 7-én egy kábítószer-kereskedelem céljából szervezett bűnszervezet elleni büntetőeljárás keretében JG lakóhelyén házkutatást hajtottak végre, amelynek során két mobiltelefont és bizonyos pénzösszeget foglaltak le. JG ellen azonban nem indítottak eljárást, mivel az ügyész úgy vélte, hogy nem vett részt a bűncselekményben. A két mobiltelefon és a pénzösszeg – mint tárgyi bizonyítékok – lefoglalását a bűnszervezet tagjai ellen indított eljárás keretében a büntetőeljárásról szóló törvény 111. cikkének megfelelően fenntartották.

16 RR és JG a Spetsializiran nakazatelen sadhoz (szakosított büntetőbíróság, Bulgária), a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult vagyonuk visszaszolgáltatása iránt.

17 E bíróság szerint, noha a nemzeti szabályozás lehetőséget biztosít a harmadik fél számára arra, hogy a büntetőeljárás nyomozási szakaszában kérje a lefoglalt vagyontárgy visszaszolgáltatását, nem teszi lehetővé az ilyen visszaszolgáltatás igénylését ezen eljárás bírósági szakaszában, amely szakasz több évig tarthat.

18 Az említett bíróság hozzáteszi, hogy a büntető törvénykönyv 53. cikke nem teszi lehetővé a jóhiszemű harmadik fél vagyonának elkobzását az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, így az alapügyben lefoglalt vagyont a bírósági szakasz végén vissza kell szolgáltatni a tulajdonosának.

19 Következésképpen e bíróság arra keresi a választ, hogy e szabályozás összeegyeztethető-e a Charta 17. cikkével összefüggésben értelmezett 2014/42 irányelvvel.

20 E körülmények között a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e a 2014/42 irányelv 8. cikkével az olyan nemzeti törvény, amely szerint azon vagyon befagyasztását követően, amelyet bűncselekmény feltételezhető elkövetési eszközeként vagy abból származó jövedelemként lefoglaltak, az érintett személy a büntetőeljárás bírósági szakaszában nem jogosult arra, hogy e vagyon visszaszolgáltatása iránti kérelmet terjesszen a bíróság elé?

2) Összhangban áll-e a 2014/42 irányelv 2. cikkének 3. pontjával összefüggésben értelmezett 4. cikkének (1) bekezdésével és a Charta 17. cikkével az olyan nemzeti törvény, amely szerint nem megengedett az »elkövetési eszköz« elkobzása olyan dolog tekintetében, amely a bűncselekményben részt nem vevő harmadik fél tulajdonában áll, amelyet azonban a harmadik fél tartós használat céljából olyan módon engedett át a vádlottnak, hogy a belső jogviszonyban éppen a vádlott gyakorolja a tulajdonból eredő jogokat?

3) Az e kérdésre adandó nemleges válasz esetén: A 2014/42 irányelv 8. cikke (6) bekezdésének második mondata és (7) bekezdése a nemzeti törvény olyan értelmezésére vonatkozó kötelezettséget ír-e elő, hogy e törvény lehetővé teszi az esetlegesen elkobzást eredményező eljárásban való részvételt, valamint az elkobzást elrendelő határozat bíróság előtti megtámadását azon harmadik személy számára, akinek vagyona be van fagyasztva és elkövetési eszközként elkobozható?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

21 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében, ha valamely vagyont bűncselekmény feltételezhető elkövetési eszközeként vagy abból származó jövedelemként lefoglaltak, e vagyon jóhiszemű harmadik fél tulajdonosa a büntetőeljárás bírósági szakaszában egyáltalán nem jogosult arra, hogy az említett vagyon visszaszolgáltatása iránti kérelemmel forduljon az illetékes bírósághoz.

22 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a szervezett bűnözéssel és a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos, az alapügyben szóban forgóhoz hasonló bűncselekmények a 2014/42 irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak.

23 Ezen irányelv ugyanis 3. cikkének g) és h) pontja értelmében a 2004/757 kerethatározat és a 2008/841 kerethatározat hatálya alá tartozó bűncselekményekre alkalmazandó, amelyek a kábítószer-kereskedelem területén elkövetett bűncselekményekre, illetve a szervezett bűnözés elleni küzdelemre vonatkoznak.

24 Az említett irányelv „Jogi biztosítékok” című 8. cikke az (1) bekezdésében arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák az említett irányelvben előírt intézkedések által érintett személyek számára a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot e személyek jogainak védelme érdekében. E rendelkezés így az ugyanezen irányelv hatálya alá tartozó területen megerősíti a Charta 47. cikkében említett alapvető jogokat, amely cikk többek között kimondja, hogy mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga van a bíróság előtti hatékony jogorvoslatra, különösen pedig arra, hogy ügyét tisztességesen tárgyalják (lásd ebben az értelemben: 2021. október 21-i Okrazhna prokuratura – Varna ítélet, C-845/19 és C-863/19, EU:C:2021:864, 75. pont).

25 Elsősorban, a 2014/42 irányelvben előírt intézkedések többek között a vagyon befagyasztására vonatkoznak, amelyet ezen irányelv 2. cikkének 5. pontja úgy határoz meg, mint „a vagyon átruházásának, megsemmisítésének, átalakításának, az azzal való rendelkezésnek vagy a vagyon mozgásának ideiglenes megtiltása, illetve a vagyon feletti felügyelet vagy ellenőrzés ideiglenes átvétele.”

26 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó vagyon a büntetőeljárásban részt vevő hatóságok felügyelete alatt maradt. Ennélfogva, amint arra a kérdést előterjesztő bíróság rámutatott, meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó lefoglalás az e rendelkezés értelmében vett „befagyasztásnak” minősül.

27 Másodsorban azon helyzeteket illetően, amelyekben a 2014/42 irányelv lehetővé teszi vagyonbefagyasztás alkalmazását, ezen irányelv 7. cikke előírja, hogy a tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az esetleges későbbi elkobzás céljából vagyon befagyasztása legyen elrendelhető.

28 Ebben az összefüggésben meg kell vizsgálni, hogy az alapügyben szóban forgó vagyont az e 7. cikk értelmében vett esetleges későbbi elkobzásuk érdekében fagyasztották-e be.

29 E tekintetben az alapügyben szóban forgó vagyon befagyasztásának időpontjában e vagyon későbbi elkobzására sor kerülhetett.

30 RR-t illetően ugyanis az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy vele szemben eredetileg kábítószer-kereskedelem bűncselekménye miatt indult eljárás, és az ügyész csak később zárta ki az e bűncselekmény elkövetésében való részvételét, így az érintettet jóhiszemű harmadik félnek minősítették, ami a kérdést előterjesztő bíróság szerint a bolgár szabályozás értelmében megakadályozta vagyonának elkobzását.

31 JG-t illetően ugyanezen előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a szóban forgó bűncselekményben való részvételét csak a lefoglalt két mobiltelefon vizsgálatát követően zárták ki, így e mobiltelefonokat, valamint a pénzösszeget az esetleges későbbi elkobzásuk érdekében fagyasztották be.

32 Ennélfogva, mivel RR és JG vagyona a befagyasztás időpontjában a bolgár jog szerint későbbi elkobzás tárgyát képezhette, e két személy helyzete a 2014/42 irányelv 7. cikkének hatálya alá tartozik. Következésképpen ezen irányelv 8. cikkének (1) bekezdése értelmében az említett irányelv alapján előírt intézkedés érinti őket.

33 Harmadsorban, ami azon körülményt illeti, hogy a befagyasztott vagyon tulajdonosa a büntetőeljárás bírósági szakaszában egyáltalán nem jogosult arra, hogy az említett vagyon visszaszolgáltatása iránti kérelemmel forduljon az illetékes bírósághoz, emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák az érintett személyek számára – jogaik védelme érdekében – a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot.

34 E tekintetben e rendelkezés szövegének általános jellege miatt azok a személyek, akik számára a tagállamoknak garantálniuk kell a hatékony jogorvoslati lehetőségeket és a tisztességes eljárást, nemcsak a bűncselekmény elkövetésében bűnösnek kimondott személyek, hanem azon harmadik személyek is, akiknek vagyonát a befagyasztást elrendelő határozat érinti (lásd analógia útján: 2021. október 21-i Okrazhna prokuratura – Varna ítélet, C-845/19 és C-863/19, EU:C:2021:864, 76. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Ez az értelmezés következik a 2014/42 irányelv (33) preambulumbekezdéséből is, amely lényegében kimondja, hogy ezen irányelv lényegesen érinti a személyek jogait, nem csupán a gyanúsítottakét vagy vádlottakét, hanem a büntetőeljárás alá nem vont harmadik felekét is, miközben arra hivatkoznak, hogy ők az érintett vagyontárgyak tulajdonosai. Ezért e preambulumbekezdés szerint különleges biztosítékokat és jogorvoslatokat kell előírni annak érdekében, hogy ezen irányelv végrehajtása során biztosítani lehessen e személyek alapvető jogainak védelmét (2021. október 21-i Okrazhna prokuratura – Varna ítélet, C-845/19 és C-863/19, EU:C:2021:864, 77. pont).

36 Ezenkívül a 2014/42 irányelv 8. cikkét ezen irányelv (31) preambulumbekezdésére tekintettel kell értelmezni, amelynek értelmében mivel a befagyasztást elrendelő határozatok korlátozzák a tulajdonhoz való jogot, az ilyen ideiglenes intézkedések csak annyi ideig tarthatók fenn, ami a vagyon esetleges későbbi elkobzás céljára történő rendelkezésre állásának biztosításához szükséges, és ebből az következik, hogy ez az érintett bíróság felülvizsgálatát teheti szükségessé annak biztosítása érdekében, hogy a befagyasztást elrendelő határozat célja továbbra is indokolt.

37 Az ilyen megközelítés azt feltételezi, hogy a befagyasztott vagyon jóhiszemű harmadik fél tulajdonosa a bírósági eljárás során is kérheti annak az illetékes bíróság általi vizsgálatát, hogy e vagyon befagyasztásának feltételei továbbra is teljesülnek-e. Következésképpen az olyan nemzeti szabályozás, amely nem ír elő ilyen lehetőséget, ellentétes a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdésével.

38 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében, ha valamely vagyont bűncselekmény feltételezhető elkövetési eszközeként vagy abból származó jövedelemként lefoglaltak, e vagyon jóhiszemű harmadik fél tulajdonosa a büntetőeljárás bírósági szakaszában egyáltalán nem jogosult arra, hogy az említett vagyon visszaszolgáltatása iránti kérelemmel forduljon az illetékes bírósághoz.

A második kérdésről

39 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárja a jóhiszemű harmadik fél tulajdonában álló és valamely bűncselekmény elkövetési eszközeként használt vagyon elkobzását, ideértve azt is, ha e harmadik fél e vagyont a vádlott állandó rendelkezésére bocsátotta.

40 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy az Európai Bizottság e kérdés elfogadhatatlanságára hivatkozik azon az alapon, hogy az semmilyen kapcsolatban nem áll a jogvita tényállásával vagy tárgyával, mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárásban semmiképpen nem lehet elkobzást végrehajtani. Ellentétes lenne ugyanis a nemzeti szabályozással az alapügyben szóban forgó eszköz elkobzása, így az ügyészség már nem kívánná ezen eszközt később elkobozni, és már nem is fontolná meg annak lehetőségét.

41 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – ítélete meghozatalához szükségesnek tartja-e az előzetes döntéshozatalt, és ha igen, a Bíróságnak feltett kérdései relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

42 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis a nemzeti bíróság által, a saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a feltett kérdésekre hasznos választ adjon (2018. november 13-i Levola Hengelo ítélet, C-310/17, EU:C:2018:899, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

43 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé jóhiszemű harmadik felek vagyonának elkobzását az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben. Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság pontosan azt kívánja megtudni, hogy a 2014/42 irányelv alapján ilyen elkobzás szükséges-e ebben a helyzetben. Következésképpen nem egyértelmű, hogy a második kérdés semmilyen összefüggésben nincs a jogvita tényállásával vagy tárgyával, így e kérdés elfogadható.

44 Érdemben emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése előírja többek között az ezen irányelv 2. cikkének 3. pontja értelmében vett „elkövetési eszközök” elkobzását, a bűncselekmény elkövetése miatti bűnösséget megállapító jogerős ítélettől függően.

45 Mindazonáltal, bár e rendelkezés kifejezetten az elkövetési eszközökre és a bűncselekmény elkövetése miatti bűnösséget megállapító jogerős ítéletre vonatkozik, annak szövege nem pontosítja, hogy az elkobzás tárgyát képező elkövetési eszköznek szükségképpen az elítélt személy tulajdonában kell-e állnia.

46 Valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez a Bíróságnak – állandó ítélkezési gyakorlata szerint – nemcsak e rendelkezés kifejezéseit, hanem különösen szövegkörnyezetét is figyelembe kell vennie, amelynek az részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2021. március 24-i MCP ítélet, C-603/20 PPU, EU:C:2021:231, 37. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 A jelen ügyben azon szövegkörnyezetet illetően, amelybe a 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése illeszkedik, meg kell állapítani, hogy ezen irányelv „kiterjesztett hatályú elkobzásra” vonatkozó 5. cikke az (1) bekezdésében előírja, hogy az csak a „bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személy tulajdonában álló vagyon […] elkobzásá[ra]” vonatkozhat, így a harmadik felek vagyona nem tartozik e cikk hatálya alá.

48 Az említett irányelv 6. cikkét illetően, jóllehet – amint azt címe is megerősíti – kifejezetten a „harmadik féltől történő elkobzás[ra]” vonatkozik, e cikk kizárólag a „jövedelemre” vonatkozik, nem pedig az „elkövetési eszközökre”, így semmiképpen nem szolgálhat alapul valamely elkövetési eszköznek az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben történő elkobzásához.

49 Ami az 2014/42 irányelv (15) preambulumbekezdését illeti, amelynek fényében ezen irányelv 4. cikkét értelmezni kell, az a gyanúsítottak és a vádlottak vagyonelkobzási eljárásról való értesítésére vonatkozó kötelezettséget írja elő anélkül, hogy harmadik feleket említene.

50 E különböző rendelkezésekből következik, hogy mivel a harmadik felek tulajdonában álló vagyon elkobzása csak a 2014/42 irányelv 6. cikkében említett helyzetekben van előirányozva, az ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében előírt vagyon elkobzása csak a gyanúsítottak és a vádlottak vagyonára vonatkozhat.

51 A kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott azon körülmény, hogy a vagyont a vádlott állandó jelleggel használta, nem teszi lehetővé e vagyon elkobzását, amennyiben az jóhiszemű harmadik fél tulajdonában áll a 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése alapján.

52 Mindenesetre, és amennyiben a nemzeti szabályozás nem teszi lehetővé a jóhiszemű harmadik felek vagyonának elkobzását az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy egy irányelv önmagában nem keletkeztethet magánszemélyekre vonatkozó kötelezettségeket, következésképpen nemzeti bíróság előtt arra nem is lehet magánszemélyekkel szemben hivatkozni (2019. június 24-i Popławski ítélet, C-573/17, EU:C:2019:530, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

53 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárja a jóhiszemű harmadik fél tulajdonában álló és valamely bűncselekmény elkövetési eszközeként használt vagyon elkobzását, ideértve azt is, ha e harmadik fél e vagyont a vádlott állandó rendelkezésére bocsátotta.

A harmadik kérdésről

54 A második kérdésre adott válaszra tekintettel a harmadik kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

55 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében, ha valamely vagyont bűncselekmény feltételezhető elkövetési eszközeként vagy abból származó jövedelemként lefoglaltak, e vagyon jóhiszemű harmadik fél tulajdonosa a büntetőeljárás bírósági szakaszában egyáltalán nem jogosult arra, hogy az említett vagyon visszaszolgáltatása iránti kérelemmel forduljon az illetékes bírósághoz.**

2) **A 2014/42 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárja a jóhiszemű harmadik fél tulajdonában álló és valamely bűncselekmény elkövetési eszközeként használt vagyon elkobzását, ideértve azt is, ha e harmadik fél e vagyont a vádlott állandó rendelkezésére bocsátotta.**

Aláírások